

Купалова Галина Іванівна,

доктор економічних наук, професор, професор
кафедри екологічного менеджменту та
підприємництва Київського національного
університету імені Тараса Шевченка

Гончаренко Наталія Володимирівна,

кандидат економічних наук, доцент, завідувач
кафедри екологічного менеджменту та
підприємництва Київського національного
університету імені Тараса Шевченка

Чернецька Анна Олексіївна, Центральне
управління військової служби право-порядку у
м. Києві та Київській області

Kupalova Halyna,

Doctor of Economic, professor, Taras
Shevchenko National University of Kyiv,
<https://orcid.org/0000-0003-4486-8349>

Goncharenko Nataliia,

Candidate of Economic Sciences, Associate
Professor, Taras Shevchenko National
University of Kyiv,
<https://orcid.org/0000-0001-9274-9905>

Chernetska Anna, The Central Department
of the Military Service of Law in the city of
Kyiv and the Kyiv region

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ STRATEGIC DIRECTIONS FOR ENSURING THE ECONOMIC SECURITY OF ENTERPRISES

Купалова Г. І., Гончаренко Н. В., Чернецька А. О.
Стратегічні напрями забезпечення
економічної безпеки підприємств. *Український
журнал прикладної економіки та техніки.*
2023. Том 8. № 4. С. 318 – 322.

Kupalova H., Goncharenko N., Chernetska A.
Strategic directions for ensuring the economic
security of enterprises. *Ukrainian Journal of
Applied Economics and Technology.* 2023. Volume
8. № 4, pp. 318 – 322.

Проблема формування стратегії економічної безпеки наразі актуальна як ніколи. Через повномасштабні загарбницькі воєнні дії російської федерації, які розпочалися 24 лютого 2022 року, в Україні виникла глибока економічна криза, яка спричинила скорочення персоналу, виробничих потужностей підприємств, їх закриття і навіть банкрутство. Однією з причин такого кризового стану є відсутність стратегії економічної безпеки та розвитку, яка б передбачала своєчасне та якісне реагування на зовнішні виклики та здійснення заходів щодо максимального збереження функціонування підприємства в екстремальних умовах існування, а саме загроз внутрішнього і зовнішнього середовища. Результати висвітлених у статті здобутків учених щодо теоретичних, методологічних, фінансово-економічних, обліково-статистичних, нормативно-правових, управлінських аспектів економічної безпеки заслуговують на увагу. Проте більшість досліджень носять загальний характер і охоплюють макрорівень – національний або регіональний, тим часом як питання забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання на мікрорівні менше вивчені і потребують детальніших розробок. Передусім все це стосується стратегічного управління з урахуванням сучасних зовнішніх і внутрішніх викликів. Метою даного дослідження було визначення стратегічних напрямів розвитку підприємств видобувної галузі промисловості щодо посилення економічної та технологічної безпеки для відновлення економіки України на засадах сталого розвитку. У ролі об'єкта виступав процес забезпечення економічної та технологічної складової безпеки ТОВ «ЗАХІДГАЗІНВЕСТ» у м. Львів Львівської області. Новизна отриманих результатів виражається у визначенні напрямів зміцнення економічної безпеки ТОВ «ЗАХІДГАЗІНВЕСТ» в технологічному, інвестиційному та фінансовому планах, а також у розробці рекомендацій щодо вдосконалення формування стратегії економічної безпеки. Запропоновані в статті підходи та пропозиції дозволять створити ефективну стратегію забезпечення економічної безпеки підприємства враховуючи можливі виклики та загрози внутрішнього і зовнішнього середовищ.

Ключові слова: стратегія, безпека, економічна безпека, фінансова безпека, технологічна безпека, розвиток, планування, конкурентоспроможність, підприємство, загрози, виклики, внутрішнє середовище, зовнішнє середовище.

The problem of forming an economic security strategy is currently more relevant than ever. Due to the full-scale aggressive military actions of the Russian Federation, which began on February 24, 2022, a deep economic crisis arose in Ukraine, which caused the reduction of personnel, production capacities of several enterprises, their closure, and even bankruptcy. One of the reasons for such a state of crisis is the display of the strategy of economic security and development, which provided for an effective, high-quality response to external challenges and the implementation of measures for the maximum functioning of the enterprise in extreme conditions, namely threats to the internal and external environment. The results of the achievements of scientists in the theoretical and methodological aspects of economic security, highlighted in the article, deserve attention. However, most of the studies are general and cover the macro level – national or regional. In contrast, the issues of ensuring the economic security of business entities at the micro level are less studied and require more detailed development. Therefore, this study aimed to determine the strategic directions of the development of enterprises in the extractive industry to strengthen economic and technological security for restoring Ukraine's economy based on sustainable development. Ensuring the economic and technological security of LLC "ZAKHIDGAZINVEST", Lviv, Lviv region, acted as the object of the article. The novelty of the obtained results is expressed in the determination of directions for strengthening the economic, technological, investment, and financial security of "WestasInvest" LLC, as well as in developing recommendations for improving the formation of the economic security strategy. The recommendations will make it possible to create an effective strategy for ensuring the economic security of the enterprise, considering possible challenges and threats of the internal and external environment.

Keywords: strategy, security, economic security, financial security, technological security, development, planning, competitiveness, enterprise, threats, challenges, internal environment, external environment.

Вступ

Досягнення цілей і реалізації пріоритетів національних інтересів, які полягають у забезпеченні сталого розвитку та інтеграції економіки України в європейський економічний простір, налагодженні рівноправного взаємовигідного міжнародного співробітництва, потребують формування і реалізації ефективної стратегії забезпечення економічної безпеки як на рівні держави, так і окремих суб'єктів господарювання. Метою стратегії є підвищення рівня конкурентоспроможності та економічної стійкості економіки в умовах внутрішніх і зовнішніх загроз. Рівень економічної безпеки України, розрахований фахівцями Міністерства економіки України, у першому півріччі 2020 р. становив лише 41 відсоток від оптимального, що не можна визнати задовільним. Стратегічні цілі і завдання щодо втілення вказаної мети чітко визначені в Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року, затвердженої Указом Президента України від 11 серпня 2021 року № 347/2021 [1]. Все це підкреслює важливість та необхідність розробки стратегії у сфері економічного захисту й на рівні підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему забезпечення економічної безпеки, формування її стратегії на рівні держави, окремих регіонів та підприємств в останні роки активно вивчають численні науковці. Результати цих досліджень умовно можна згрупувати за напрямками, зокрема: теоретико-методологічний, фінансовий, обліково-статистичний та нормативно-правовий (таблиця 1).

Таблиця 1. Розподіл досліджень науковців у сфері економічної безпеки за напрямками вивчення

Напрямок вивчення	Автор	Досліджувані питання
Теоретико-методологічний	А. Мазаракі, Т. Мельник	Трактування сутності категорії економічна безпека. Визначення рівня рівень складових економічної безпеки за допомогою індикаторів. Система заходів для протидії викликам і загрозам економічній безпеці України
	Д. Дячков, І. Потапюк, І. Капран	Трактування понять «економічна безпека» та «стратегія економічної безпеки підприємства». Основні етапи формування стратегії економічної безпеки
	Т.Л. Зубко	Визначення рівня економічної безпеки України за допомогою індикаторів, що характеризують розвиток економіки та міжнародної торгівлі.
	О.О. Молдован	Зміна парадигми «Економічна безпека держави» як наукової дисципліни, базових дефініцій. Цілісне бачення методологічних засад теорії економічної безпеки держави з урахуванням особливостей сучасного історичного етапу розвитку нашої країни
	Г.М. Коптева	Концептуальні підходи до формування стратегії забезпечення економічної безпеки бізнес-процесів підприємства залежно від зон безпеки
	І. Потапюк, С. Мазіленко, М. Прусова	Сутність поняття «економічна безпека підприємства». Роль фінансово-економічної безпеки підприємства. Використання системного підходу до управління фінансовою безпекою
Фінансовий	В.Ф. Гарькава, А.Ю. Кліщевська	Розкриття понять «стратегія», «фінансова стратегія», «фінансова стратегія у системі економічної безпеки». Основні принципи та етапи формування фінансової стратегії
Обліково-статистичний	О. Бондарук	Аналіз системи моніторингу і діагностики, рівня розвитку та ефективності функціонування малого підприємництва в контексті забезпечення економічної безпеки. Система об'єктів статистичного спостереження для відслідковування фінансово-економічної безпеки підприємницьких структур
Нормативно-правовий	О.А. Шевченко	Аналіз стратегій національної безпеки в роки незалежності України. Напрями удосконалення законодавчої бази щодо забезпечення економічної безпеки України

Найбільше праць присвячено вивченню питань теорії та методології проблеми економічної безпеки та її стратегії. Так, трактуванню сутності категорії «економічна безпека» приділили увагу А. Мазаракі, Т. Мельник. Вони також дослідили рівень складових економічної безпеки за допомогою індикаторів і запропонували систему заходів для протидії викликам і загрозам економічній безпеці України [2]. Д. Дячков, І. Потапюк, І. Капран дали авторське трактування понять «економічна безпека» та «стратегія економічної безпеки підприємства». Виділили основні етапи формування стратегії економічної безпеки [3]. У дослідженнях Т. Зубко з урахуванням міжнародного досвіду обґрунтовано доцільність визначення рівня економічної безпеки України за допомогою індикаторів, що характеризують розвиток економіки та міжнародної торгівлі [4]. У працях О. Молдован обґрунтовано актуальність та необхідність зміни парадигми «Економічна безпека держави» як наукової дисципліни, а також ряду базових дефініцій. Окреслено цілісне бачення методологічних засад теорії економічної безпеки держави з урахуванням особливостей сучасного історичного етапу розвитку нашої країни [5]. Г. Коптева запропонувала концептуальні підходи до формування стратегії забезпечення економічної безпеки бізнес-процесів підприємства залежно від зон безпеки [6]. І. Потапюк, С. Мазіленко, М. Прусова розглянули сутність поняття «економічна безпека підприємства». Розкрили роль фінансово-економічної безпеки підприємства і запропонували використання системного підходу до управління фінансовою безпекою [7].

Фінансовий напрям розвивають В. Гарькава, А. Кліщевська, які розкрили поняття «стратегія», «фінансова стратегія», «фінансова стратегія у системі економічної безпеки». Обґрунтували основні принципи та етапи формування фінансової стратегії як важливої складової економічної безпеки підприємства [8].

О. Бондарук досліджує обліково-статистичний напрям в частині аналізу діючої системи моніторингу і діагностики, рівня розвитку й ефективності функціонування малого підприємництва в контексті забезпечення економічної безпеки. Крім того, здобутком є запропонована система об'єктів статистичного спостереження для відслідковування ступеня фінансово-економічної безпеки підприємницьких структур [9].

О. Шевченко охоплює нормативно-правовий напрям дослідження, завдяки чому проаналізовані стратегії національної безпеки в період незалежності України. Визначені напрями удосконалення законодавчої бази в частині забезпечення економічної безпеки України [10].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Результати досліджень наведених вище та інших учених щодо теоретичних, методологічних, фінансово-економічних, обліково-статистичних, нормативно-правових, управлінських аспектів економічної безпеки заслуговують на увагу. Вони містять елементи наукової новизни і в цілому збагачують економічну науку та практику. Проте більшість досліджень носять загальний характер і охоплюють макрорівень – національний або регіональний, тим часом як питання забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання на мікрорівні менше вивчені і потребують детальніших розробок. Передусім все це стосується стратегічного управління з урахуванням сучасних зовнішніх і внутрішніх викликів.

Формулювання цілей статті

Метою статті є визначення стратегічних напрямів розвитку підприємств видобувної галузі промисловості щодо посилення економічної та технологічної безпеки з метою відновлення економіки України на засадах сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження

Стан економічної безпеки України є незадовільним і навіть загрозливим як в цілому, так і за окремими складовими. Особливо це стосується інвестиційно-інноваційної, фінансової, макроекономічної та зовнішньоекономічної безпеки. Причому в останні роки спостерігається негативна тенденція зниження рівня безпеки практично за всіма видами (таблиця 1).

Таблиця 1. Рівень економічної безпеки України за основними її видами у 2019-2020 рр., відсотки від оптимального значення

Вид безпеки	2019 р.	2020 р. (перше півріччя)	Динаміка
Економічна безпека	43	41	-2
Фінансова безпека	42	38	-4
Виробнича безпека	54	51	-3
Зовнішньоекономічна безпека	41	43	2
Інвестиційно-інноваційна безпека	31	29	-2
Макроекономічна безпека	45	39	-6

Джерело: Складено за даними [1]

Безумовно, низький загальний рівень економічної безпеки країни негативно позначається і на безпеці підприємств.

Питання економічної безпеки розглянуто нами на матеріалах ТОВ «ЗАХІДГАЗІНВЕСТ» (м. Львів). Товариство здійснює діяльність у видобувній галузі. Основним виробничим процесом є добування природного, зокрема сланцевого газу. Результати проведеного нами аналізу свідчать про економічну нестабільність підприємства, насамперед, через незадовільний фінансовий стан.

Збільшуються дебіторська та кредиторська заборгованості, що при відсутності чи неефективній стратегії економічної безпеки та розвитку можуть спричинити банкрутство підприємства. Водночас ТОВ «ЗАХІДГАЗІНВЕСТ» має значний потенціал, що дозволяє нарощувати потужності та спроможності для забезпечення потреб економіки України в енергетичних ресурсах, організації надійного, безпечного, екологічного способу видобування газу та покращення конкурентоспроможності підприємства (таблиця 2). Результати досліджень сильних та слабких сторін підприємства дозволили виділити основні напрями його розвитку. Зокрема, це розвиток фінансової сфери та активізація інвестиційно-інноваційної діяльності, за рахунок чого планується збільшити дохід та обсяг інвестицій (таблиця 3).

Важливою, але ще не достатньо вивченою складовою економічної безпеки, є технологічна безпека, забезпечення якої потребує впровадження та розвитку новітніх технологій. Особливо велике значення має вона для виробничих підприємств, зокрема видобувної галузі промисловості. Тому саме на матеріалах ТОВ «ЗАХІДГАЗІНВЕСТ», яке здійснює діяльність у видобувній галузі, розглянуто нами питання технологічної безпеки. Основним виробничим процесом тут, як вже зазначалося, є добування природного газу, у тому числі сланцевого. ТОВ «ЗАХІДГАЗІНВЕСТ» має чотири ліцензії на родовища нетрадиційного (сланцевого) газу у

Львівському басейні загальною площею 3,8 тис. км². Проте нинішня технологія видобутку сланцевого газу на підприємстві застаріла, що призводить до значних втрат газу і недоотримання прибутку та потребує докорінної модернізації. Фінансування будівництва нових та реконструкцію існуючих об'єктів основних засобів товариства передбачається здійснювати за рахунок власних оборотних коштів та інвесторів. Так, будівництво та реконструкція традиційних вертикальних свердловин видобування газу передбачається здійснювати силами підприємства, вітчизняних інвесторів, а будівництво нетрадиційних горизонтальних свердловин – за рахунок іноземних інвесторів.

Таблиця 2. Слабкі та сильні сторони ТОВ «ЗАХІДГАЗІНВЕСТ»

Сильні сторони	Слабкі сторони
Стабільний попит на продукцію.	Значне податкове навантаження.
Наявність перспективних енергетичних проєктів, зокрема видобутку сланцевого газу з можливістю залучення зовнішніх інвестицій	Немає можливості впливу на встановлення рівня ціни на газ
Доступ до кваліфікованої робочої сили й управлінського персоналу	Обмеженість природних ресурсів
Значні можливості співпраці з провідними світовими компаніями (Shell, Chevron, Eni)	Відсутність власних засобів виробництва, фізичний і моральний знос орендованих
Наявність та можливість продовження спеціальних дозволів на видобуток корисних копалин, зокрема сланцевого газу	Висока конкуренція, обмежене коло партнерів для співпраці
	Залежність від державної політики та зміни законодавства

Таблиця 3. Основні цілі та заходи економічної стратегії ТОВ «ЗАХІДГАЗІНВЕСТ» згідно Енергетичної стратегії України на період до 2035 року

№ з/п	Стратегічні цілі	Основні заходи, на реалізацію яких спрямована діяльність
1.	Нарощування видобувних спроможностей	Залучення приватних інвестицій для розвитку до розвідки і видобування природного газу
2.	Підвищення ефективності використання майна	Організація належного утримання, ефективного управління та використання стратегічних інфраструктурних об'єктів
3.	Соціальний розвиток	Забезпечення матеріально-технічного і технологічного розвитку видобувної галузі та підготовки кадрів
4.	Збільшення відрахувань до державного і місцевого бюджетів	Запровадження стимулів до покращання фінансово-економічних результатів господарської діяльності підприємств і збільшення бази оподаткування

В Основних напрямках перспективного розвитку ТОВ «ЗАХІДГАЗІНВЕСТ» на розвідку запасів сланцевого газу у 2023-2026 рр. передбачено витратити 55 млн доларів США. У перспективі до 2041 р. заплановано виділити на видобуток сланцевого газу додатково 350 млн доларів США. Відбір інвесторів здійснюватиметься на конкурсній основі.

Для нарощення виробничих потужностей та збільшення видобутку газу товариства у короткостроковій перспективі (найближчі 5 років) рекомендується здійснити будівництво чотирьох розвідувальних свердловин з видобутку сланцевого газу на Курінній, Сандугеївській, Філімонівській та Яковлівській площах, а також підвищити продуктивність діючих свердловин на Дебеславецькому та Черемхівсько-Струпківському родовищах.

Таким чином, реалізуючи зазначені вище стратегічні напрями економічної та технологічної безпеки підприємства, до 2026 р. можна вдвічі збільшити чистий дохід і майже втричі примножити обсяг інвестицій (таблиця 4).

Таблиця 4. Очікувані цільові значення ключових показників ТОВ «ЗАХІДГАЗІНВЕСТ» за основними видами господарської діяльності у 2023-2026 рр., тис. грн

Вид діяльності	Основна ціль	Ключовий показник	Цільове значення	
			2023	2026
Виробничо-фінансова	Зниження собівартості продукції (товарів, робіт, послуг), збільшення доходів	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	256426	490368
Інноваційно-інвестиційна	Реалізація нових інвестиційних проєктів	Обсяг залучених інвестицій	158400	432262

Для досягнення поставлених цілей і ключових показників ТОВ «ЗАХІДГАЗІНВЕСТ» доцільно, залучивши працівників управлінського, фінансово-економічного, виробничого, юридичного та іншого профілів, розробити комплексну стратегію економічної безпеки, приділивши значну увагу технологічній безпеці. Стратегія повинна формуватися на таких принципах: курс на довгостроковий період функціонування підприємства; різносторонність розвитку залежно від конкурентного середовища; постійне вдосконалення виробництва, технологій, економічної, кадрової політики під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників; комплексний підхід до розробки та реалізації.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Економічна безпека підприємства включає безліч складових: фінансово-економічну, технологічну, екологічну, інформаційну, енергетичну, кадрову, політико-правову та інші. Однією із найважливіших для підприємств добувної галузі промисловості, зокрема газовидобувної, є

технологічна безпека. Результати аналізу діючих технологій газовидобутку на базі ТОВ «ЗАХІДГАЗІНВЕСТ» свідчать про технологічну відсталість видобутку сланцевого газу, внаслідок чого мають місце непродуктивні ресурсні та фінансові втрати.

Для успішної реалізації інвестиційних проєктів з модернізації діючої технології та розширення видобутку сланцевого газу, а також науково-обґрунтованої експертної оцінки вартості цих проєктів необхідно врахувати такі важливі позиції: 1) розвиток газовидобувної галузі та пропускної спроможності газопроводів; 2) забезпеченість інфраструктурою зі зберігання та транспортування зріджених вуглеводневих газів; 3) рівень та потреби ресурсозабезпечення (енергетичне, водне та ін.) основних виробничих процесів і засобів; 4) спроможність зовнішньої інфраструктури транспортування газу.

Стратегічними цілями ТОВ «ЗАХІДГАЗІНВЕСТ» щодо забезпечення економічної та технологічної безпеки як її важливої складової повинні бути: нарощування видобувних спроможностей, підвищення ефективності використання активів, впровадження ресурсозберігаючих, екологічно дружніх технологій, розвиток соціально-відповідального бізнесу. Для їх реалізації пропонується здійснити такі заходи: залучення приватних інвестицій для розвитку до розвідки і видобування природного газу; організація належного утримання, ефективного управління та використання стратегічних інфраструктурних об'єктів; забезпечення матеріально-технічного і технологічного розвитку видобувної галузі та підготовки кадрів. Це сприятиме підвищенню прибутковості, фінансової стійкості та конкурентоспроможності підприємства, що зі свого боку дозволить збільшити відрахування у державний та місцевий бюджети.

Література

1. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року. Затверджено Наказом Президента України № 347/2021 від 11 серпня 2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text>.
2. Mazaraki A., Melnyk T. Economic security strategy of Ukraine in the context of global transformations. *Herald of KNUTE*. 2021. № 6. Р. 4-27.
3. Дячков Д., Потапюк І, Капран І. Економічна безпека в системі стратегічного управління підприємством. *Економіка та суспільство. Електронний журнал*. 2021. № 24. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/173/166>.
4. Зубко Т.Л. Методи оцінювання економічної безпеки країни. *Держава та регіони*. 2022. № 2 (125). С. 18-23.
5. Молдован О.О. Сучасні методологічні виклики як самостійної наукової дисципліни. *Економіка та держава*. 2021. № 7. С. 10-15.
6. Коптева Г.М. Формування стратегій забезпечення економічної безпеки підприємства: тези доп. Х Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 27-й річниці створення Харків. нац. ун-ту внутр. справ. Харків: ХНУВС. 2021. С. 217-219.
7. Потапюк І., Мазіленко С., Прусова М. Фінансово-економічна безпека як основа безпеки підприємства. *Цифрова економіка та економічна безпека*, 2022. Випуск 2 (02). С. 156-160.
8. Гарькава В.Ф., Кліщевська А.Ю. Фінансова стратегія у системі економічної безпеки вітчизняних підприємств на регіональному рівні. *Економіка та держава*. 2021. № 7. С. 47-51.
9. Бондарук О. Удосконалення статистичного спостереження в системі управління фінансово-економічною безпекою підприємницького сектора. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2023. № 5. С. 9-15.
10. Шевченко О.А. Еволюція стратегій національної безпеки України протягом років незалежності крізь призму забезпечення економічної безпеки держави. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2021. Випуск 65. С. 152-159.

References

1. Stratehiia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy na period do 2025 roku. Zatverdzheno Nakazom Prezydenta Ukrainy. (2021). [Strategy of economic security of Ukraine for the period until 2025. Approved by the Order of the President of Ukraine]. № 347/2021 dated August 11, 2021. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text>.
2. Mazaraki, A., Melnyk, T. (2021). «Economic security strategy of Ukraine in the context of global transformations». *Herald of KNUTE*. №6. pp. 4-27.
3. Diachkov, D., Potapiuk, I., Kapran, I. (2021). «Economic security in the system of strategic management of the enterprise. *Ekonomika ta suspil'stvo. Elektronnyj zhurnal*. № 24. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/173/166>.
4. Zubko, T.L. (2022). «Methods of assessing the country's economic security». *Derzhava ta rehiony*. № 2 (125). pp. 18-23.
5. Moldovan, O.O. (2021). «Modern methodological challenges as an independent scientific discipline». *Ekonomika ta derzhava*. № 7. pp. 10-15.
6. Koptieva, H.M. (2021). «Formation of strategies for ensuring the economic security of the enterprise: theses of the add». *Formuvannia stratehij zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva. Proceeding of the Materials of the Kh Mizhnar. nauk.-prakt. konf. prysviach. 27-j richnytsi stvorennia Kharkiv. nats. un-tu vnutr. sprav. KhNUVS. Kharkiv. Ukraine*.
7. Potapiuk, I., Mazilenko, S., Prusova, M. (2022). «Financial and economic security as the basis of enterprise security». *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka*. Issue 2 (02). pp. 156-160.
8. Har'kava, V.F., Klishevs'ka, A.Yu. (2021). «Financial strategy in the system of economic security of domestic enterprises at the regional level». *Ekonomika ta derzhava*. № 7. pp. 47-51.
9. Bondaruk, O. (2022). «Improvement of statistical monitoring in the management system of financial and economic security of the entrepreneurial sector». *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu*. № 5. pp. 9-15.
10. Shevchenko, O.A. (2021). «The evolution of Ukraine's national security strategies during the years of independence through the prism of ensuring the economic security of the state». *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu*. Serii: Pravo. Issue 65. pp. 152-159.

Стаття надійшла до редакції 11.10.2023 р.

ISSN 2415-8453. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2023 рік. Том 8. № 4.